

BODEM

Magazine over het bodembeleid in de regio Apeldoorn

 Apeldoorn

IN DIT MAGAZINE

**SLIM HERGEBRUIK VAN
GROND IN DE REGIO**

**ZO ZIT HET:
BODEMONDERZOEK**

**4X SANEREN
VAN GROND**

**SAMEN
WERKEN
AAN
EEN
GEZONDE
BODEM**

INHOUD

4

'LOKAAL HERGEBRUIK IS VERREWEG HET BESTE'

Directievoerder Luc Veldhuis van de gemeente Apeldoorn over het circulair inzetten van grond.

6

DE DIEPTE IN

Met heldere regels maken we het zo makkelijk mogelijk om grond binnen onze regio efficiënt en duurzaam te (her)gebruiken.

12

BODEM EN OMGEVINGS-VERGUNNING

Bodemonderzoek voor je omgevingsvergunning hoeft niet ingewikkeld te zijn. Door de nieuwe vrijstellingsregeling is een vooronderzoek in veel gevallen genoeg.

EN VERDER ...

- 10 4 VRAGEN OVER SANEREN**
Wat moet je met vervuilde grond?
- 14 HANDIGE FEITJES**
Over bodemonderzoek, toezicht en wetgeving.
- 15 MEER WETEN**
De onderdelen van de *Nota bodembeheer* op een rijtje.
- 16 CONTACT**
Van grondwerk tot vergunning: de omgevingsdienst helpt je verder.

WERKEN AAN EEN GEZONDE BODEM

Op een gezonde bodem is het goed leven. Je kunt er met plezier wonen, werken en recreëren. Mens, dier en plant kunnen er in een goede balans met elkaar leven. Voor zo'n bodem willen we ons inzetten.

Als gemeenten Apeldoorn, Brummen, Epe en Voorst hebben we de handen ineengeslagen om ons bodembeleid aan te scherpen. Zo zorgen we voor een goede grondkwaliteit voor deze en de komende generaties. We kiezen bewust om ons beleid sámen te maken. Doordat we met z'n vieren optrekken, kunnen we veel slimmer omgaan met hergebruik van de grond. Dat is duurzamer, makkelijker en goedkoper.

In dit magazine vertellen we je er meer over. Je leest de belangrijkste punten uit onze nieuwe *Nota bodembeheer*. En je ontdekt hoe grond kan bijdragen aan een circulaire economie en een betere toekomst.

PS

Met de 'Nota bodembeheer' sorteren we voor op de Omgevingswet die in 2022 komt. Daarin staan duurzaamheid en eenvoud in regelgeving centraal. Je vindt de complete nota op apeldoorn.nl/bodem.

CIRCULAIR OMGAAN MET GROND

'LOKAAL HERGEBRUIK IS VERREWEG HET BESTE'

Geen gesleep met grond, maar hergebruik in de regio. Met het aangescherpte bodembeleid zetten we als regiogemeenten in op circulariteit. Luc Veldhuis, directievoerder civiele werken bij de gemeente Apeldoorn, deed hier al de nodige ervaring mee op.

Zo'n 10.000 tot 20.000 kuub, schat Luc Veldhuis in: zoveel grond zet de gemeente Apeldoorn per jaar om. En dat gebeurt zoveel mogelijk volgens het principe 'werk met werk maken'. "Dat houdt in dat we grond als het kan lokaal proberen te hergebruiken. Zo hoeven we niet met grond te slepen en hoeven we geen nieuwe grondstoffen aan te voeren."

Grondbank

De Grondbank binnen de gemeente speelt daarin een belangrijke rol. "Als we bij een project een overschot aan grond hebben, kunnen we die grond tijdelijk opslaan bij onze Grondbank", zegt Luc. "Op een later tijdstip kan zo'n partij dan weer ingezet worden bij een ander project binnen de gemeente: van de onderlaag van een nieuwbouwwijk tot de realisatie van een geluidswal."

Herbestemming

Het ideaal is om grond zoveel mogelijk binnen projecten zélf te verwerken, zoals bij de Apeldoornse nieuwbouwwijk Zuidbroek gebeurt. Luc: "Bij de start van deze wijk hebben we eerst een saneringsopdracht uitgevoerd zodat alle grond geschikt was voor bewoning. Daardoor kunnen we de grond nu eenvoudig hergebruiken binnen Zuidbroek zelf. Ik heb nog geen kuub hoeven afvoeren."

Nieuwe bodemnota

In de 44 jaar dat hij nu voor de gemeente werkt, heeft Luc de regelgeving rond grond en bodem complexer en strenger zien worden. Dat leidt nogal eens tot meer werk en meer kosten. De nieuwe *Nota bodembeheer* probeert daar verandering in te brengen. Door specifieke lokale regels kan er meer ruimte komen om hergebruik van grond efficiënt uit te voeren. Luc: "We blijven zoeken naar manieren om het grondwerk eenvoudig, duurzaam en circulair te kunnen doen."

WIST JE DAT ...

... hergebruik van grond binnen de regio bijdraagt aan een **circulaire economie?**

Door hergebruik van grond hoeven we **minder grond af te voeren** en **minder nieuwe grond(stoffen)** te kopen.

Regionaal hergebruik zorgt voor **minder grondtransport en minder grondwerk**. Daardoor daalt het energieverbruik en vermindert de uitstoot van fijnstof, stikstof en CO₂.

Hergebruik binnen de regio is relatief eenvoudig omdat we de kwaliteit van onze bodem goed kennen. Vaak is er geen bodemonderzoek nodig. Dat betekent **minder regels en kosten**, en meer opties voor grondafzet.

Met slim hergebruik van grond kunnen we de **bodemkwaliteit gelijk houden en zelfs verbeteren**.

ALLES OVER HERGEBRUIK VAN GROND

DE DIEPTE IN

Gezonde grond is goed voor mens en milieu. En dus willen we de kwaliteit van onze bodem op peil houden. Daarom zijn er allerlei regels voor hergebruik van grond. Dat klinkt complex, maar de nieuwe *Nota bodembeheer* maakt grondwerk juist makkelijker. Het beleid in een notendop.

SPECIALE REGELS VOOR ARSEEN

In de gemeenten Epe en Apeldoorn komen hogere concentraties van het zware metaal arseen voor. De typerende roestkleur die je bijvoorbeeld op de beekbodems ziet, wijst op de aanwezigheid van ijzer en arseen. Het gehalte is vaak zo hoog dat je de grond volgens de landelijke regels niet zomaar kunt hergebruiken. Dat maakt grondwerk binnen deze gemeenten soms extra lastig, terwijl de stof hier een natuurlijk gegeven is. Daarom hebben Epe en Apeldoorn speciale regels opgesteld, zodat grond met arseen toch binnen de gemeente hergebruikt kan worden. Natuurlijk binnen veilige marges voor mens en natuur.

→ Meer weten? Check § 2.5.7 van de [Nota bodembeheer](#).

Nieuwbouw, onderhoud, natuurontwikkeling: de komende vijf tot tien jaar staan er in onze regio allerlei projecten op stapel waarbij grond (her)-gebruikt gaat worden. Ons ideaal is dat bedrijven en particulieren daarvoor grond uit de eigen omgeving gebruiken. Want grond die bij het ene project verwijderd wordt, kan vaak goed dienstdoen bij een ander project. Op die manier hoeven we geen nieuwe grondstoffen van ver te halen - goedkoper én duurzamer.

Samenstelling van de grond

De grond in onze gemeenten is natuurlijk niet overal van dezelfde samenstelling. Om een voorbeeld te noemen: de bodem van een bedrijventerrein of woonwijk is vaak meer vervuild dan die van een natuurgebied. Je kunt dus niet zomaar grond van het ene terrein naar het andere verplaatsen. De algemene regel in Nederland is dat de grond eerst onderzocht moet worden, zodat je weet wat je in handen hebt.

De bodemkwaliteitskaart

Het kost tijd en geld om zo'n onderzoek te laten doen. Gelukkig is dat in veel gevallen ook niet meer nodig. Er zijn namelijk *bodemkwaliteitskaarten* beschikbaar van de meeste gebieden in onze regio. Daarop zie je meteen wat de kwaliteit van de bodem is. En je ziet óók welke plekken in de regio dezelfde soort bodem hebben. Zo kun je snel uitvinden waar je jouw grond kunt toepassen. Bij de gemeente kun je dan - zonder een keuring - aantonen dat het (her)gebruik van deze grond verantwoord is.

De juiste categorie

De bodemkwaliteitskaart werkt heel eenvoudig. Aan de ene kant zie je op de kaart welk gebruik er bij een bepaald terrein past. Dit noemen we de *functieklass*e - bijvoorbeeld 'wonen' of 'industrie'. Aan de andere kant vertelt de kaart hoe het met de bodem gesteld is: de *ontgravingsklasse*. Die twee klassen maken het heel gemakkelijk om te bepalen welke grond je op welke plek kunt toepassen. Grond met de ontgravingsklasse 'industrie' is bruikbaar op terreinen met de functieklasse 'industrie'. Zo werkt het ook met 'wonen' en de andere categorieën.

Een ontgravingsklasse met lage concentraties van stoffen (kortom: met 'schonere' grond) mag je over het algemeen ook toepassen op locaties met hogere concentraties (met minder schone grond). De ontgravingsklasse 'wonen' mag je dus gebruiken voor de functieklasse 'industrie'. Daar wordt de grond van zo'n industriegebied immers alleen maar beter van. Maar andersom mag niet, want we willen niet dat de grond verslechtert. >>

Uitzonderingen

Je vindt niet alle gebieden terug op de bodemkwaliteitskaart. Zo zijn voormalige vuilnisbelten een verhaal apart. Daarnaast zijn er ook situaties die buiten de algemene richtlijnen vallen. Voor grond met asbest en arseen erin hebben we bijvoorbeeld specifieke regels. Als je met grondwerk aan de slag gaat (zie kader hieronder) ontdek je snel of jouw situatie binnen de algemene richtlijnen valt, of binnen de uitzonderingen.

Zorg voor de bodem

Uiteindelijk draait ons beleid erom dat we de grond onder onze voeten goed houden. Dat kunnen we alleen sámen doen. Daarom willen we je vragen altijd alert te zijn als je met grondwerk bezig gaat. Kom je onverwacht afval tegen, stuit je op vreemd materiaal, of ruik je ongebruikelijke geuren - van bijvoorbeeld olie of zuur? Trek dan aan de bel bij de omgevingsdienst. En mocht je op een woekersoort zoals de Japanse duizendknoop stuiten - die ons inheems groen verdringt - laat het dan ook meteen weten. Dan kunnen we actie ondernemen. Met elkaar kunnen we zorgen dat onze bodem toekomst heeft.

→ Meer weten? Check § 2 van de [Nota bodembeheer](#).

IN 3 STAPPEN AAN DE SLAG

WAT ZIJN DE BELANGRIJKSTE
STAPPEN ALS JE GROND
GAAT (HER)GEBRUIKEN?

1

JE GEEFT BIJ HET 'MELDPUNT BODEMKWALITEIT' AAN DAT JE GROND GAAT ONTGRAVEN EN/OF TOEPASSEN

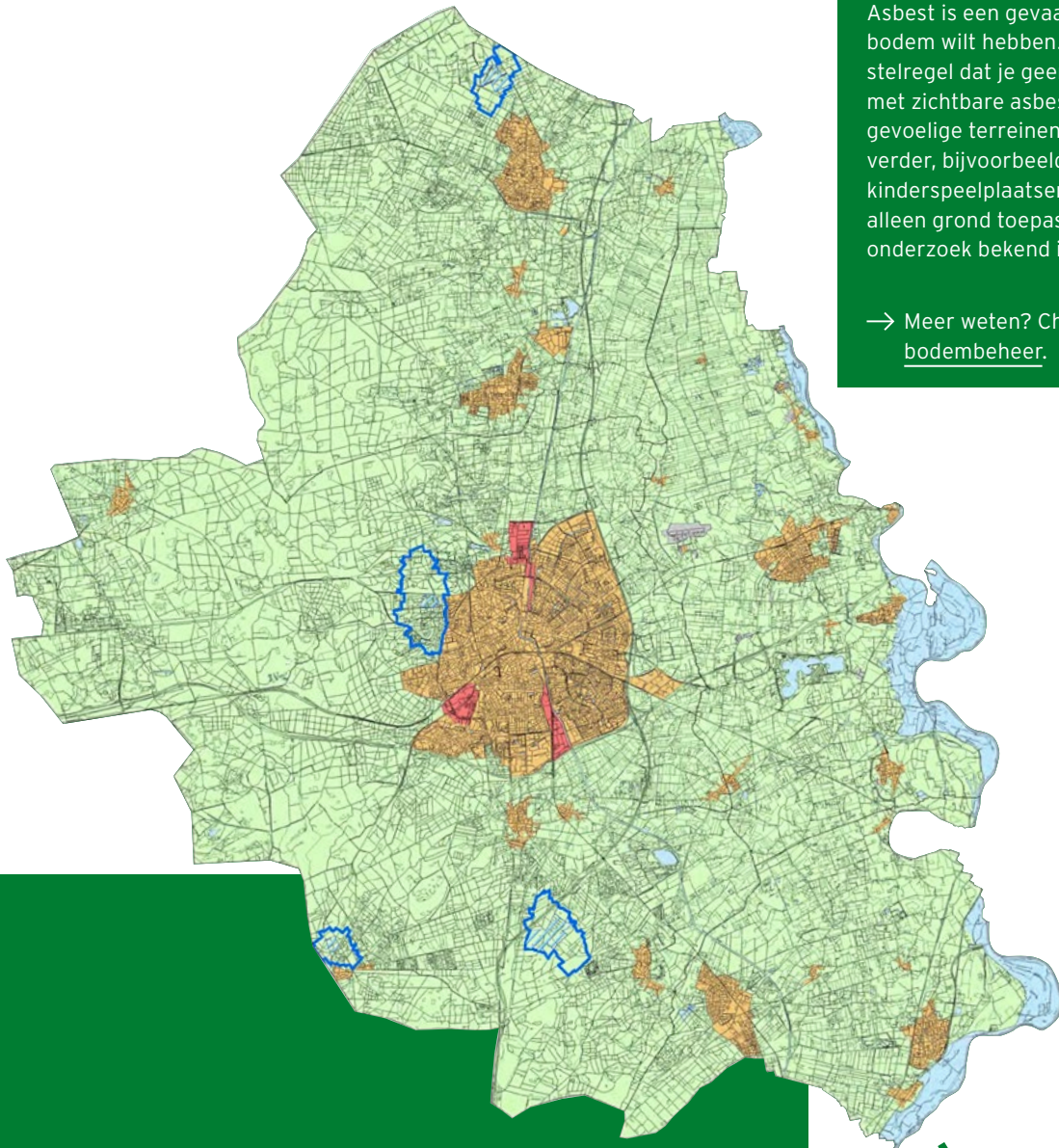
Je vindt het meldpunt op [meldpuntbodemkwaliteit.nl](#). Als jouw melding binnen is, controleert de omgevingsdienst of de locatie niet verdacht wordt van bodemverontreiniging én of de bodemkwaliteitskaart van toepassing is. Gaat het om minder dan 50m³ grond en is de grond schoon? Dan hoef je geen melding te doen. NB: **Particulieren** zijn vrijgesteld van deze meldplicht.

2

JE LEVERT BEWIJS DAT DE GROND VAN DE JUISTE KWALITEIT IS VOOR ONTGRAVEN EN/OF TOEPASSEN

Staat de locatie op de bodemkwaliteitskaart, dan kun je deze kaart meestal gebruiken om dit bewijs te leveren. Als deze niet op de kaart staat, laat je een keuring of onderzoek uitvoeren.

ASBEST: NUL IS DE NORM

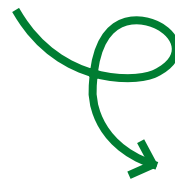
Asbest is een gevaarlijke stof die je niet in de bodem wilt hebben. Daarom hanteren we als stelregel dat je geen grond mag verwerken met zichtbare asbestdeeltjes. Voor sommige gevoelige terreinen gaan we nog een stapje verder, bijvoorbeeld voor (moes)tuinen, kinderspeelplaatsen en parken. Daar mag je alleen grond toepassen waarvan uit degelijk onderzoek bekend is dat er geen asbest in zit.

→ Meer weten? Check § 2.7 van de Nota bodembeheer.

3 JE CHECKT OF JOUW WERK KAN LEIDEN TOT BODEMVERONTREINIGING

Als jouw werkzaamheden ervoor zorgen dat de bodem op de graafplek of op de ontvangende plek extra vervuild raakt, is het nodig dat je maatregelen neemt om dit te voorkomen.

→ Meer weten? De Omgevingsdienst Veluwe IJssel helpt je graag verder (zie contactgegevens achterop het magazine).
Of check § 2.26 van de Nota bodembeheer.

BODEM-KWALITEITSKAART

4 VEELGESTELDE VRAGEN

HOE ZIT HET MET VERVUILDE GROND?

Soms is grond zo sterk vervuild dat je er niet zomaar mee aan het werk mag. De grond moet dan eerst gesaneerd worden. Dat houdt in dat je de vervuiling en de gevolgen daarvan zoveel mogelijk ongedaan maakt. Vier vragen plus de antwoorden.

PFAS IN DE BODEM

De laatste jaren is er steeds meer aandacht voor PFAS. Deze afkorting staat voor een verzameling van chemische stoffen die in allerlei producten gebruikt worden - van pannen en kleding tot voedselverpakkingen en cosmetica. Die stoffen zijn schadelijker dan in eerste instantie gedacht werd. Daarom zijn er grenswaarden gesteld voor de hoeveelheid PFAS die er in de bodem mag zitten. Over het algemeen worden die waarden in onze regio niet overschreden. Grond die licht vervuild is met PFAS kan meestal zonder problemen op andere plekken ingezet worden. Op de bodemkwaliteitskaart vind je informatie over de hoeveelheid PFAS in de grond.

→ Meer weten? Check § 2.8 van de [Nota bodembeheer](#).

1 WAT MOET IK DOEN ALS IK VERVUILDE GROND WIL AFGRAVEN EN HERGEBRUIKEN?

Op een locatie met sterk vervuilde grond is de stelregel dat je niets aan de bodem mag veranderen. Dus: geen grond ontgraven, geen grond opslaan en geen grond toevoegen. De eerste stap is een onderzoek naar de soort vervuiling. Op basis van de uitslag kun je een saneringsplan (laten) maken. Is de grond eenmaal gesaneerd? Dan kun je de grond hergebruiken op een andere plek. De kwaliteit van de grond moet dan wel hetzelfde zijn als de kwaliteit op de 'ontvangende' locatie.

2 ALS ER MAAR EEN HEEL KLEIN DEEL VAN DE GROND VERVUILD IS, HEB IK DAN OOK EEN SANERINGSPLAN NODIG?

Als er minder dan 25m³ grond vervuild is, dan zien we dat niet als een ernstige bodemverontreiniging. Voor het ontgraven hiervan hoef je geen saneringsplan op te stellen. Het is wel essentieel dat je tien dagen voor de start van het werk een plan van aanpak inlevert bij de omgevingsdienst. In dat plan geef je aan welke werkzaamheden je precies gaat uitvoeren en wat je met de vrijkomende grond wilt doen.

3 STEL: IK STUIT TIJDENS HET AFGRAVEN OPEENS OP VERVUILDE GROND. WAT DAN?

Ook al heb je (bodem)onderzoek gedaan, het kan toch gebeuren dat je bij graafwerk een onverwachte vervuiling tegenkomt. Dan kun je denken aan olieresten, asbest of gedumpt afval. In zo'n geval is het zaak dat je stopt met het afgraven en meteen contact opneemt met de omgevingsdienst. Zij denken met je mee over een oplossing.

4 DE VERVUILDE GROND LIGT DEELS OP LAND EN DEELS IN HET WATER. WAT NU?

Soms loopt een vervuiling op land over in de waterbodem - en andersom. Dan zijn beide bodems vervuild. De aanpak hangt dan af van de situatie. Komt de vervuiling vanuit de landbodem? Dan geldt de saneringsregeling (zie ook de eerste vraag). Komt de vervuiling uit de waterbodem? Dan moet je maatregelen nemen volgens de Waterwet. Voor het hoe en wat kun je het beste contact opnemen met de beheerder van het water.

→ Meer weten? Check § 3 van de [Nota bodembeheer](#).

ZO ZIT HET ...

OMGEVINGSVERGUNNING & BODEMONDERZOEK

Als je gaat bouwen of als je andere ruimtelijke plannen hebt, is het nodig om een omgevingsvergunning aan te vragen. Bij die vergunning moet je ook informatie over de bodem aanleveren. Hoe werkt dat precies?

Of je nu een woonhuis, een kantoor of een ziekenhuis bouwt, je wilt graag dat je pand op schone grond staat. Vervuilde grond kan allerlei risico's met zich meebrengen. Van negatieve gevolgen voor de gezondheid van de bouwers of de bewoners tot explosiegevaar door munitieresten. Daarom ben je bij de aanvraag van een omgevingsvergunning verplicht om informatie over de bodem te verzamelen. De aanpak hangt af van het type vergunning.

Omgevingsvergunning 'bouwen'

Ga je een pand bouwen, dan moet je in principe altijd een bodemonderzoek doen. Zo'n onderzoek kan best een kostbare aangelegenheid zijn. Gelukkig is er vaak al informatie bekend over de bodem van de kavel. De bodemkwaliteitskaart van je gemeente brengt de kwaliteit van bouwgrond meestal duidelijk in beeld. Daarom werken de gemeenten in de regio aan een vrijstellingsregeling voor compleet bodemonderzoek. Een klein vooronderzoek is dan vaak voldoende. In het kader lees je de voorwaarden voor de vrijstelling.

Onderzoek en arseen

Als jouw aanvraag niet binnen de voorwaarden voor vrijstelling valt, is het wél nodig dat je bodemonderzoek doet. Goed om te weten: bij de bouw van een woning of een gevoelig gebouw (zoals een school) moet je in Apeldoorn en Epe standaard ook onderzoek doen naar arseen. Dit zware metaal komt in onze regio meer voor dan in andere delen van het land.

Omgevingsvergunning 'ruimtelijke planvorming'

Bij het maken van ruimtelijke plannen - zoals de ontwikkeling van een wijk of de aanleg van een weg - is de juiste bodemkwaliteit essentieel. Als initiatiefnemer moet je kunnen aantonen dat de bodem geschikt is voor de gewenste bestemming. In veel gevallen geeft de bodemkwaliteitskaart van de gemeente genoeg informatie om in te schatten of een bepaald terrein geschikt is voor de plannen. Soms is bodemonderzoek nodig om meer duidelijkheid te krijgen.

Is de grond niet geschikt omdat hij te vervuild is? Dan is het een optie om te saneren. De vraag is dan wel of dat economisch haalbaar is: of de kosten lager zijn dan de baten van het plan.

VRIJSTELLING VAN BODEMONDERZOEK

In de volgende gevallen kom je mogelijk in aanmerking voor een vrijstelling* van bodemonderzoek bij een omgevingsvergunning 'bouwen' of 'ruimtelijke ordening':

- **De locatie valt onder de gebieden die op de bodemkwaliteitskaart staan**

De locatie ligt dan ook niet in bijvoorbeeld beschermde gebieden of de 'speciale gebieden' die genoemd worden in de *Nota bodembeheer* § 4.3.

- **De locatie is 'schoon'**

De bodem is niet verontreinigd. Dit kun je aantonen met een beperkt vooronderzoek.

* De gemeenten in de regio werken momenteel aan de invoering van deze vrijstellingsregeling

→ Meer weten? Check § 4 van de [Nota bodembeheer](#).

EN DAN NOG DIT ...

Werk je veel met grond, dan is het volgende nog handig om te weten.

GELDIGHEID VAN ONDERZOEK

Een **bodemonderzoek** is vijf jaar geldig. Tenminste: als er in die vijf jaar niets aan de bodem gewijzigd is. Is het onderzoek ouder dan vijf jaar, dan kun je het in veel gevallen nog wel gebruiken bij een vergunningaanvraag. Je moet dan wel kunnen aantonen dat de analysemethode goed was en dat er aan de locatie en de bodem niets veranderd is. Verder moet je het terrein laten inspecteren door een gecertificeerde deskundige.

Een partij grond die je uit een opslag haalt, moet altijd onderzocht zijn. Zo'n onderzoek heet een **partijkeuring**. Die keuring is drie jaar geldig. Als de grond uit de regio komt, kun je de kwaliteit vaak ook aantonen met de bodemkwaliteitskaart. Dan hoef je geen complete keuring te doen.

→ Meer weten? Check § 5 van de [Nota bodembeheer](#).

Toezicht en handhaving

Het toezicht op grondwerk is in handen van verschillende partijen.

- In principe is de gemeente degene die toezicht houdt op het verwerken van grond. Alle vier gemeenten in onze regio hebben deze taak ondergebracht bij de **Omgevingsdienst Veluwe IJssel**. De dienst controleert alle meldingen en checkt of het werk goed wordt uitgevoerd. Als iemand grove fouten maakt, kan de dienst een dwangsom opleggen om de schade te herstellen.
- Soms is niet de gemeente, maar de **provincie** of het **waterschap** de eerstverantwoordelijke toezichthouder. Waterwingebieden bijvoorbeeld vallen vaak onder de provincie. En watergangen vallen onder het waterschap.
- Verder hebben de **politie** en de **Inspectie Leefomgeving en Transport** een rol in het toezicht op grondwerk.

→ Meer weten? Check § 6 van de [Nota bodembeheer](#).

De komst van de Omgevingswet

Al eerder in dit magazine noemden we de invoering van de Omgevingswet. Deze wet, die begin 2022 moet ingaan, vervangt allerlei bestaande wetten over bouwen, wonen en omgeving. Met ons aangepaste grondbeleid sorteren we alvast voor op die wet. De insteek van de Omgevingswet is onder andere om regelgeving eenvoudiger te maken en om efficiënter en duurzamer om te gaan met de bodem. Dat is precies wat we gedaan hebben met de nieuwe *Nota bodembeheer*. Handig: als de Omgevingswet ingaat, wordt het huidige beleid voorlopig voortgezet.

→ Meer weten? Check § 1.9 van de [Nota bodembeheer](#).

MEER WETEN?

In de *Nota bodembeheer* vind je alle ins en outs over onze omgang met de bodem. De nota is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 1: algemene inleiding
- Hoofdstuk 2: over het beleid voor hergebruik van grond
- Hoofdstuk 3: over het beleid voor het saneren van grond
- Hoofdstuk 4: over omgevingsvergunningen en bodemonderzoek
- Hoofdstuk 5: over de geldigheidsduur van bodemonderzoek
- Hoofdstuk 6: over toezicht en handhaving
- Hoofdstuk 7: over de rol van gemeenteraad en college
- Bijlagen: waaronder de bodemkwaliteitskaart van de regio

Je vindt de *Nota bodembeheer* op apeldoorn.nl/bodem.

CONTACT

Of je nu vragen hebt over hergebruik of sanering van grond of over bodemonderzoek, bij de omgevingsdienst ben je aan het juiste adres. We helpen je graag verder.

Omgevingsdienst Veluwe IJssel

📍 Marktpllein 1
7311 LG Apeldoorn

✉ Postbus 971
7301 BE Apeldoorn

@ info@ovij.nl

☎ Tel. (055) 580 17 05

MELDPUNT

Zodra je meer dan 50m³ grond gaat verzetten, moet je hiervan melding maken bij Rijkswaterstaat. Je geeft je melding door op meldpuntbodemkwaliteit.nl.

Fotografie:

D&R Fotografie, Rob Voss, Pixabay (Markus Distelrath), Studio Csány

Niets uit deze uitgave mag overgenomen en/of openbaar gemaakt worden zonder toestemming van de gemeente Apeldoorn. Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend. Voor het volledige beleid rond bodembeheer verwijzen we je naar de nota.